

דבר זה עשה רושם גדול גם אצל המתנגדים, — והודו בקדושת הרבי מגור.

ואחר כן בארץ ישראל גם כן לא היה לו מנוחה מפני המלחמות, והשתדלתי אז מאוד להביא את הרבי לאמריקה, עד שיעבור הזעם ימי המלחמה, אולם לא היה לו עוד כח לנסוע למרחקים, ושבק לן חיים ביום א' דחג השבועות, ובעבור שהיה אז שעת חרם, ולא היה באפשר להוליך את גופו הטהור לבית החיים, קברו אותו בחצר בית המדרש, ושם חלקת מחוקק ספון עד היום.

לכנסיה הגדולה הראשונה, בא הגאון הישיש רבי אליהו קלאטצקין ז"ל, הרב דעיר הגדולה לובלין, הוא היה מפורסם בספרו שו"ת אבן הראשה, אז דר יחד עם הגאון רבי מנחם זעמבע, ועם הגאון רבי אהרן קוטלר ז"ל, וכאשר הייתי תמיד ביחד עם הגאון ר' מנחם זעמבע, באתי בקשר גם כן עם הגאון ר' אליהו קלאטצקין, — ואז היה רגיל לבא אליו הגאון רבי מאיר שאפירא, שהיה אז עדיין רב בפיעטקוב, בעבור שהיה בדעתו, לבנות בעיר לובלין הישיבה ישיבת חכמי לובלין.

אחר הכנסיה נסע אותו גאון לבאדגאסטיין, מקום הרים וגבעות, ומשם בא עוד הפעם לעיר ווינא, ואז התעכב שם איזה ימים, וזכיתי לשמש את הגאון הלזה, וזכיתי שלמד עמי תשובה אחת מספרו שו"ת אבן הראשה, סיפר לי הרבה מחייו, — על שולחנו היה מונח תמיד כלי שקורין קאמפאס, — ושאלתי אותו על זה, ואמר כשהוא נוסע מביתו לוקח עמו קאמפאס, לידע מזרחו של עולם לצורך התפילה, היה שפל ברך ענוותן גדול, וכל דיבורו הי' בחן.

ואחר איזה שנים בא עוד הפעם לווינא, ואז נסע להשתקע

בארץ ישראל, וכבר היה זקן מופלג, כמדומה יותר משמונים שנה.

ובענין זה שמעתי מעשה נורא, מידיד אחד שהיה קרוב אליו מאוד בארץ ישראל, — כשבא לארץ ישראל לא פירסם את שמו שהוא הגאון הנודע בכל העולם הרב מלובלין, ורק מעט ידעו מזה, והי' דר שם איזה שנים, וחיי חיי צער מן המעות אשר אסף בהיותו רב בעיר הגדולה לובלין, וגם מעט מספריו, — אולם כאשר האריך ימים לא לפי חשבוננו, — כלה הפרוטה מן הכיס, והיה במצודה גדולה, ולא ידע מה לעשות, — לחזור ללובלין לא הי' לפי כבודו, ומלבד שכבר קיבלו שם את הגאון רבי מאיר שאפירא לרב.

אז בא היום מן השמים, שיתגלה עוד הפעם בעולם, — הוא הלך בבושת פנים, אל הגאון רבי חיים זאנענפעלד ז"ל, ואמר לו שהוא במצודה גדולה, ושהוא אליהו קלאצקין שהי' לפניו רב בלובלין, — כאשר שמע זאת הגאון ר' חיים זאנענפעלד ז"ל — חרד לנגדו, שגאון אדיר כזה עומד לפניו, — ונתן לו תיכף ומיד משרה לראש ישיבה בישיבה גדולה, וזכה אותו גאון להרביץ תורה בסוף ימיו, — ונתפרסם שמו מיד בכל מדינת ישראל, — ולפני איזה ימים ראיתי פלפול אחד בעניני רבית מהגאון הנ"ל, שכתב בארץ ישראל, ודבר פלאי, שלעת זקנתו שהיה לפי חשבוני אז כבר קרוב לבן תשעים, היה יכול לכתוב תשובה עמוקה כזו, עם כל כך בקיאות ונתקיים בו זקנה של תלמידי חכמים כל זמן שמזקינים דעתם, מתיישבת עליהם.

הגאון הלזה נפטר בארצינו הקדושה זקן, אולם לא שבע ימים, וכבוד גדול עשו לו שסגרו בעת הלוייה את החנויות זי"ע. ומשם הרה"צ ר' בצלאל בערנשטיין ז"ל ספרו לי, שהגאון הנ"ל חזר בסוף ימיו המשניות בעל פה, ושאל אותו הרב ר' בצלאל הנ"ל, למה זה מתיגע עצמו לזכור דוקא משניות בעל פה, והשיב לו, כי יוכל להיות שאדם הולך לעולמו טרם